

HATTEFURASKUTAN-KANSKE EN AV VÄNERNS BLOCKSKUTOR.

1966 gjordes en partiell undersökning av Hattefura hamn, en gammal ankar-sättning i Vänern, närmare bestämt Dalbosjön utanför Köpmannebro samhälle i Dalsland.

Ankarsättningen har enligt skriftliga belägg existerat sedan 1700-talet, har förmodligen ändå utnyttjats långt tidigare eftersom Dalslands bruksrörelse grundades redan på 1600-talet och då baserades på stångjärn utifrån. Före Dalslands kanals tillkomst fungerade hamnen som omlastningshamn, där laster överfördes från vänerseglarna till prämar och andra, mindre, flyte-tyg för vidare transport efter småsjöarna.

Undersökningen gjordes helt i hoppets tecken utan några som helst belägg på fynd i skrifter eller muntliga traditioner.

På 3-4 meters djup påträffades ett vrak som starkt eldhärjats. Endast bot-ten med kölstock, bottenstockar och en del nedrasade bordläggingsflak fanns kvar. Skutan hade varit tvåmastad, flatbottnad och klinkbyggd, likaså ogar-nerad, d v s utan någon innerklädsel av bräder och lasten torde ha vilat di-rekt på bottenstockarna. Från för till akter löpte en kölstock av kraftiga dimensioner, c 350 x 350 mm. Vid skutans avsmalnande delar var också natur-vuxna spant belägna. Förut fanns också en hög av tegelstenar som härstammade från den ihoprasade eldstaden. Överst i tegelstenshögen fanns blåvita pors-linsskärvor samt ett stycke flinta och även delar av ett träfat.

Akterut hittades en detalj av ett kärl med handtag som förmodligen tillhört en potta. Vidare fanns lite varstans i bottenlammet tågfragment.

Vänersborgs museum, som fick mottaga lösfynden daterade porslinsskärvorna till 1700-talet.

Vidare kontaktades för utredning av skutans ålder skaparen av Lidköpings mu-seum, numera framlidne Benjamin Lidholm, som var en stor kännare av den ti-made vänersjöfarten.

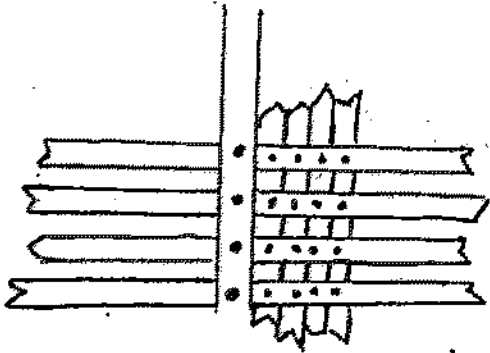
Tre lösa bord upptogs och överlämnades till Lidköpings museum och finns nu konserverade och upphängda där.

Lidholm ansåg av uppgifterna och framförallt av bordens bredd att döma, att skutan härstammade från senare hälften av 1700-talet och att det förmodli-gen rörde sig om en blockskuta. Vad som var unikt för skutan var de järnspi-kade borden. Vanligtvis, t ex på bojorterna, var ju dessa tränaglade, och till naglarna användes för det mesta eneträ. Lidholm antydde att Dalslands och Värmlands många järnbruk kunde ligga till grund för detta och att man i samband med dem även kom att praktisera järnspik till skeppsbyggnad.

Undertecknad vill inte påstå att den flyktiga undersökningen blev särskilt perfekt. Någon mera ingående undersökning kom aldrig till stånd. Den nya fornminneslagen vann laga kraft och de påbörjade undersökningarna avbröts i brist på tillstånd.

Kjell Björk, Åmål.

UNDERSÖKTA SEKTIONER AV »HATTEFURASKUTAN»
 Skisser av Kjell Björk, Ämål.

Aktersektion i tvärskeppslinje

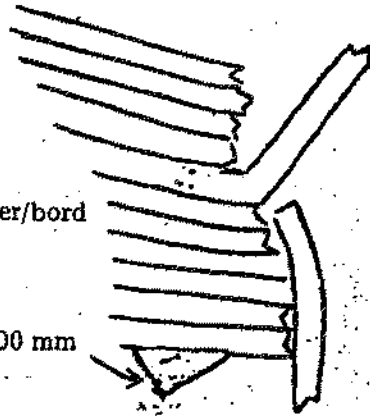
Längd c 23 m bredd c 6 m

Midskeppssektion i längskeppslinje (sett uppifrån)

Kölstock 350 x 350 mm

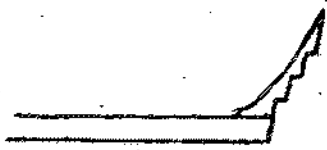
Bottenstock 190 x 190 mm

Mellanrum mellan bottenstockar 100-150 mm

Bottenbräder/bord

Stort, tjockt, framskjutande trästycke, tjocklek c 200 mm

Bottenstock med kvarblivet spant

Naturvuxna spant i för och akter i skutans avsmalnande del